

חוזר מס' : 3/2021

ירושלים, כ"ג סיון, תשפ"א
3 יוני, 2021

אל: מנהלי בתי החולים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון: הנחיות לטיפול ובקרה למטופלים עם אלרגיה ו/או רגישות למזון במוסדות רפואיים

1. רקע:

אלרגיה למזון היא תגובה חריגה של המערכת החיסונית לאכילת מזון מסוים, המתבטאת בסימנים קליניים של מערכות הגוף השונות מערכת הנשימה, הלב וכלי הדם, מערכת העיכול והעור. מדובר בקשת רחבה של תגובות, שהחמורה שבהן עלולה לגרום לשוק אנפילקטי ואף למוות תוך דקות בודדות. מזונות הידועים כגורמים לאלרגיה בהתאם לשכיחות הם: חלב, חיטה (גלוטן), ביצים, סויה, דגים, בוטנים, שומשום, אגוזים ועוד.

בנוסף לאלרגיה למזון קיימת גם אי סבילות למזון שאינה מסכנת חיים הנגרמת מהסיבות הבאות וביניהן:

- א. חוסר באנזימי עיכול כגון לקטאז;
- ב. רגישות לרכיבי תזונה: גלוטן (מחלת צליאק);
- ג. תגובות לטוקסינים כגון טוקסינים של דגים וכד'.

2. מטרה:

קביעת כללים שיבטיחו שמטופל עם אלרגיה ו/או רגישות למזון יקבל בעת הטיפול בו או אשפוזו את המזון המתאים לו באופן בטוח, למניעת תגובה אלרגית וסכנה לחייו.

3. הנחיות:

על כל מוסד רפואי להבטיח את יישום הנחיות חוזר זה בכל מקום בו מוכן ומוגש מזון למטופלים:

3.1. הקפדה על סביבה בטוחה בייצור והגשת המזון:

- 3.1.1. שמירה על סביבה ללא אלרגנים בכל תחנות הטיפול במזון, ההכנה, האחסון, החלוקה, השינוע, ההגשה, האריזה ובכל תהליך נוסף אחר.
- 3.1.2. הקפדה על מניעת מגע אקראי או שאינו אקראי של חלקיקי מזון ובכלל זה חלקיקי מזון זעירים המכילים אלרגנים ועלולים לסכן את המטופל.
- 3.1.3. הקפדה על הפרדה מוחלטת של כל המזונות והשתייה ללא האלרגנים בכל תחנות המזון ובכלל זה: ההכנה, האחסון, החלוקה, השינוע, ההגשה, האריזה וכדומה.

3.2. סימון המטופל וסביבתו:

- 3.2.1. יש לענוד לכל מטופל עם אלרגיה ו/או רגישות למזון, צמיד בצבע בולט לעין עליו ירשמו פרטי הרגישות (שונה מסימון רגישות לתרופות).
- 3.2.2. יש להקפיד על סימון בולט של חדר האשפוז ומיטת המטופל הסובל מאלרגיה ו/או רגישות למזון.
- 3.2.3. הדרכה לגבי סימון הרגישות ומשמעות הסימון, תועבר לכל אדם העשוי לחלק מזון.

3.3. סימון מזון ושתייה:

- 3.3.1. פרטיו המלאים של המטופל יצוינו על כל מגש ארוחה ותסומן באופן ברור ובולט, האלרגיה ו/או הרגישות שלו.
- 3.3.2. כל מזון ושתייה (ובכלל זה מזון ייעודי – רפואי) יוגש באריזות סגורות שעליהן סימון ומידע על רכיבים אלרגנים.

3.4. יש להקפיד על הזמנת מנות מזון ארוזות ומסומנות כנטולות אלרגנים, מספק מזון (חברת קיטרינג) בעל רשיון יצרן ייעודי ללא האלרגנים הרלוונטיים. על גבי המנות הארוזות יהיה מידע וסימון בולט על הרכיבים האלרגניים.

3.5. ניתן לאפשר הכנת מזון ללא אלרגנים במטבח המוסד הרפואי, בתנאי שיש בו הקפדה מלאה על מסלול נפרד, כולל כלים נפרדם, אחסון ייעודי, הכנה והגשה נפרדים, ושמירה על סביבה בטוחה ליצור והגשת מזון.

3.6. במידה ולא ניתן לספק מנה ארוזה ובטוחה מספק חיצוני, או במידה והמטופל מעדיף מנה שאינה ארוזה וסגורה, ניתן לספק מנה בטוחה ממוצרי מזון קנויים באריזתם המקורית, כגון: קופסת גבינה, סלט חומוס/ טחינה לחם ועוד, בהתאם לאלרגיות של המטופל.

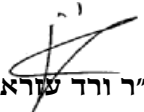
4. סמכות ואחריות ליישום ההנחיות:

- 4.1. בסמכות ובאחריות הרופא המטפל והאחות לוודא תשאל ותיעוד של אלרגיה למזון בקבלה הרפואית והסיעודית ולסמן על פי דרישות חוזר זה.
- 4.2. בסמכות ובאחריות הדיאטנית לקבוע את סוג והרכב המזון המתאים למטופל עם אלרגיה ו/או רגישות למזון.
- 4.3. מנהלת המחלקה לתזונה במוסד תקבע הנחיות פנימיות שיבטיחו שכל מזון (ובכלל זה שתיה) המסופק למטופל יכול את המזונות ו/או רכיבי התזונה בהתאמה לאלרגיה ו/או רגישות למזון.
- 4.4. באחריות הנהלת מערך מזון לסמן באופן ברור ובולט את מגש הארוחה וכל פריטי המזון והפרדתם מהמנות האחרות באמצעות הכנה בסביבה ייעודית ואריזה סגורה בכל תחנות הטיפול במזון, האחסון, ההגשה, השינוע, האריזה ובכל תהליך נוסף אחר במערך מזון, כולל סימון ומידע בהתאם לאלרגנים במנות.

- 4.5. מחלק האוכל המחלקתי יבדוק היטב ויוודא באופן חד ערכי, הכולל לפחות בדיקה של שם מלא ומספר תעודת זהות של המטופל, את התאמת המגש הייעודי לאלרגיה ו/או לרגישות במחלקה במידה וישנן.
- 4.6. במצבת החולים הממוחשבת בכל מחלקה יצוין ליד שם המטופל באופן ברור ובולט במידה והוא אלרגי ושם האלרגיה.
- 4.7. על המוסד הרפואי לקבוע תהליכי ניטור ובקרה שוטפים על קיום הנחיות חוזר זה.

הנחיות חוזר זה יבדקו במסגרת הבקורות של חטיבת הרפואה.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,

ד"ר ורד שורא
ראש חטיבת הרפואה

העתק : המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
מנהלי קופות החולים
קרפ"ר – צ.ה.ל
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
רכז הבריאות, אגף תקציבים – משרד הבריאות
יו"ר ההסתדרות הרפואית
יו"ר ההסתדרות האחיות
יו"ר מועצה מדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל

סימוכין : 435317720

[אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי חטיבת הרפואה וחוזרי מנכ"ל](#)